

CHÓ SÓI VÀ CỪU TRONG THƠ NGỮ NGÔN CỦA LA PHÔNG-TEN (TRÍCH)

A. Nội dung tác phẩm

Bài viết H. Ten về hình tượng chó sói và cừu trong thơ ngữ ngôn của La Phông-ten đã so sánh, chỉ ra sự giống và khác nhau ở hai hình tượng này trong sáng tác của La Phông-ten (một tác giả văn học) và Buy-phông (một nhà khoa học). Thông qua việc so sánh ấy, tác giả ngụ ý một thông điệp về đặc trưng của sáng tác nghệ thuật: sáng tác nghệ thuật bao giờ cũng mang đậm dấu ấn cá nhân và cách nhìn riêng của người sáng tác.

B. Tìm hiểu tác phẩm

1. Tác giả

Hi-pô-lít Ten (1828-1893) là triết gia, sử gia người Pháp, nghiên cứu văn học, viện sĩ viện Hàn lâm Pháp.

+ Tác giả công trình nghiên cứu văn học nổi tiếng “La Phông-ten và thơ ngữ ngôn của ông” (1853).

2. Tác phẩm

a. Hoàn cảnh sáng tác

Văn bản “Chó sói và cừu trong thơ ngữ ngôn của La Phông-ten” trích từ chương II, phần thứ hai công trình nghiên cứu khoa học nổi tiếng “La Phông-ten và thơ ngữ ngôn của ông” xuất bản lần đầu năm 1853.

b. Bố cục

- Phần 1: (từ đầu đến “Tốt bụng như thế”): Hình tượng cừu.
- Phần 2: (còn lại): Hình tượng chó sói.

c. Ý nghĩa nhan đề

Văn bản “Chó sói và cừu trong thơ ngữ ngôn của La Phông-ten” là nhan đề văn bản do người biên soạn sách giáo khoa đặt. Tên ấy nêu được nội dung chính của văn bản: bình luận về chó sói và cừu trong thơ ngữ ngôn của La Phông-ten.

d. Giá trị nội dung

Bằng cách so sánh hình tượng con cừu và con sói trong thơ ngữ ngôn La phông-ten với những dòng viết về hai con vật ấy của nhà khoa học Buy-phông, H. Ten nêu bật đặc trưng của sáng tác nghệ thuật là in đậm dấu ấn cách nhìn, cách nghĩ của nhà văn.

e. Giá trị nghệ thuật

Cách trình bày và sắp xếp luận điểm chặt chẽ giàu thuyết phục, dẫn chứng khoa học, lối viết hấp dẫn

C. Đọc hiểu tác phẩm

1. Hình tượng cừu dưới ngòi bút của La Phong-ten và Buy – phong

Theo Buy- Phong	Theo La Phong Ten
<ul style="list-style-type: none"> - Ngu ngốc và sợ sệt - Thụ động, không biết trốn tránh nguy hiểm, đàn độn. <p>=> Nhận xét, nêu ra đặc tính cơ bản của loài vật một cách chính xác dưới con mắt của nhà văn vật học.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Thân thương, dịu dàng, tốt bụng, nhút nhát. - Có tình mẫu tử thật cảm động. <p>=> Chỉ ra đặc điểm cơ bản của loài cừu, tỏ thái độ thương xót và cảm thông với con vật. Đặt cừu vào hoàn cảnh cụ thể, nhân hóa nó như một con người có tính cách, tình cảm...</p>

2. Hình tượng chó sói dưới ngòi bút của La Phong-ten và Buy-phông.

Theo La Phong Ten	Theo Buy- Phong
<ul style="list-style-type: none"> - Là bạo chúa của cừu. - Là tên trộm cướp, khôn khéo và bất hạnh. - Là gã vô lại, luôn bị ăn đòn. - Dựng một vở hài kịch về sự ngu dốt. <p>=> Dựa trên đặc tính cơ bản của loài sói, xây dựng con sói cụ thể, đối meo, có dã tâm, lập luận và nói năng như con người.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bộ mặt lấm lét, dáng vẻ hoang dã, tiếng hú rùng rợn, mùi hôi gớm ghiếc, bản tính hư hỏng, thù ghét kết bạn. - Thật đáng ghét, lúc sống thì có hại, lúc chết rồi thì vô dụng. - Dựng vở bi kịch về sự độc ác. <p>=> Quan sát từ đời sống thực tế, dựa trên tập tính sinh hoạt và các đặc điểm tự nhiên của chúng một cách khách quan, chính xác.</p>

c. Sự sáng tạo của nhà nghệ sĩ

Thủ pháp so sánh, đối chiếu, vừa chỉ ra sự tương đồng, vừa chỉ ra sự khác biệt căn bản giữa cách đánh giá sự việc của nhà thơ và nhà khoa học.

+ Nhà khoa học: tả chính xác, khách quan dựa trên sự quan sát, nghiên cứu, phân tích để khái quát những đặc tính cơ bản của từng loài.

+ Nhà nghệ sĩ: dựa trên đặc điểm cơ bản của từng loài, kết hợp trí tưởng tượng và tình yêu loài vật. Chú ý đến đời sống tâm hồn, trí tuệ của loài vật, từ đó đem đến cho người đọc một ý nghĩa triết lí nào đó về cuộc đời, về con người.

=> Nêu bật đặc trưng của sáng tác nghệ thuật: in đậm dấu ấn cách nhìn, cách nghĩ riêng của nhà văn.

D. Sơ đồ tư duy

E. Bài văn mẫu phân tích tác phẩm

Nghệ thuật trong văn học là nơi thăng hoa của hiện thực, nhìn thấu đời sống nội tâm của mỗi nhân vật. Khác với nó, văn bản khoa học lại đi sâu vào nghiên cứu tự nhiên rồi rút ra nhận định về sự vật. *Chó sói và cừu trong thơ ngụ ngôn của La-phông-ten* là một công trình nghiên cứu nổi tiếng của Hi-pô-lít Ten, bằng cách so sánh và khám phá nhà văn đã chỉ ra sự khác nhau giữa hai loại văn bản khoa học và nghệ thuật. Dưới từng góc nhìn khác nhau chó sói và cừu lại bật lên một nét tính cách đối lập. Chó sói loài bạo chúa độc ác, quỷ quyệt nhưng có khi lại đáng thương vô cùng. Cừu một “thần dân”, hèn nhát yếu đuối nhưng ẩn sâu là một con vật thân thương, tốt bụng.

Hi-pô-lít Ten (1828-1893) là một nhà triết gia, sử gia và là nhà nghiên cứu văn học lừng danh của Pháp, viện sĩ Viện Hàn lâm Pháp. La-phông-ten và thơ ngụ ngôn của ông là một công trình nghiên cứu nổi tiếng của H. Ten viết năm 1853. Văn bản *Chó sói và cừu trong thơ ngụ ngôn của La-phông-ten* được trích từ chương II, phần thứ hai của công trình trên. Đoạn trích so sánh hình tượng chó sói và cừu trong cách nhìn của hai tác giả La-phông-ten và Buy-phông, từ đó H. Ten đã làm nổi bật đặc trưng của nghệ thuật là in đậm dấu ấn cách nhìn, cách cảm nhận của người nghệ sĩ.

H. Ten đã mượn lời bài thơ ngụ ngôn *Chó sói và cừu của La-phông-ten* để làm chủ đề nghiên cứu cho tác phẩm của mình. Nhân vật chó sói và cừu trong bài thơ đại diện cho hai thế lực đối lập. Một bên là tên bạo chúa, hung ác, tàn bạo, xảo quyệt. Một bên là cừu con yếu ớt, đáng thương, tội nghiệp.

Tác giả Buy-phông trong công trình nghiên cứu *Vạn vật học* nổi tiếng của mình đã chỉ ra rõ những đặc tính tự nhiên của loài cừu là “ngu ngốc và sợ sệt”. Chính vì vậy mà loài cừu thường tập trung thành bầy, không bao giờ dám tách đàn, chỉ một tiếng động nhỏ xíu phát ra cũng làm cho bầy cừu co rúm lại với nhau. Ông nói loài cừu đã “sợ sệt như thế lại còn hết sức đàn độn”, bởi vì thế “chúng không biết trốn tránh nỗi nguy hiểm”. Loài cừu với sự ngu ngốc của mình chúng dễ dàng trở thành con mồi ngon của kẻ thù, chẳng thể trốn thoát cũng không thể chống trả bởi sự yếu ớt, bản tính nhút nhát của bản thân. Chẳng những thế, theo Buy-phông loài cừu còn là con vật chậm chạp và kém linh hoạt, chúng ở đâu cứ đứng yên một chỗ “ngay dưới trời mưa, ngay trong tuyết rơi” chúng dường như không cảm nhận được sự bất tiện của mình, chúng quá an toàn và không dám bước ra khỏi cái lối sống rập khuôn của mình. Cứ đứng lì ra và để chúng di chuyển phải có một con đầu đàn đi trước và cứ thế những con khác “bắt chước nhất nhất làm theo”. Có những khi cả con đầu đàn cũng ỳ ra cùng với bầy đàn của nó, phải có gã chăn cừu “thôi thúc” hoặc “chó xua đi”.

Khác với Buy-phông, nhà thơ La-phông-ten đã miêu tả loài cừu bằng đời sống tâm hồn của nó. Các con cừu trong thơ ông là con vật “thân thương và tốt bụng”, là con vật có tình mẫu tử thiêng liêng. Cừu mẹ có thể nhận ra con của nó trong đám

đông chỉ cần nghe tiếng kêu nhẹ nó liền chạy đến ngay lập tức. Nó đứng yên trên mặt đất lạnh tanh hàng giờ đồng hồ để cho con bú, vẻ mặt cừu mẹ “nhẫn nhục, mắt nhìn lơ đãng về phía trước”, mặt dù rất lạnh và mệt mỏi con cừu ấy vẫn chịu đựng, vẫn làm tròn trách nhiệm của người mẹ. Có thể nói, La-phông-ten với con mắt nghệ thuật của mình đã nhìn thấu nội tâm loài cừu, ông động lòng cảm mến và xót thương cho con vật tội nghiệp ấy.

Nhắc đến loài sói, chắc hẳn ta đều biết đó là một loài thú hoang dã, độc ác và luôn thèm khát máu tanh. Nhưng với sự nhạy cảm và sâu sắc của mình, La-phông-ten đã khám phá ra một khía cạnh khác của loài sói “khôn khổ và bất hạnh”. Tuy là một tên trộm cướp nhưng cũng đáng thương chẳng kém, luôn mang bộ mặt “lắm lét”, “lo lắng” chúng sợ hãi khi bị truy đuổi. Với ông, loài sói hung ác chẳng qua cũng chỉ là “gã vô lại” luôn luôn bị đói khát và bị “ăn đòn”. Con sói của La-phông-ten xảo quyệt và gian manh nó dùng lời lẽ dối trá để đưa cừu con vào tròng nhưng “tính cách thì phức tạp”, dưới ngòi bút, tâm hồn nhạy cảm và thấu hiểu của người nghệ sĩ, loài sói đáng sợ nhưng cũng đáng thương. Tuy độc ác đấy nhưng sói lại vụng về và chẳng có tài chí gì, chúng luôn bị mắc mưu, đói meo và hoá rồ. La-phông-ten đã “dựng một vở hài kịch về sự ngu ngốc” thì Buy-phông lại dựng một “vở bi kịch về sự độc ác”. Chó sói sống đơn lẻ chúng không thích tụ tập bầy đàn, khi ta thấy chúng tụ tập thì chắc chắn là một cuộc chinh chiến ồn ào ầm ĩ, tiếng kêu hú vang trời, chúng tấn công con mồi lớn như: Con hươu, con bò, con nai, ... Khi kết thúc cuộc rượt đuổi con mồi, chúng quay về với cuộc sống “lặng lẽ và cô đơn”. Loài sói với bản tính lắm lét, hoang dã, rừng rợn, hôi hám, hư hỏng, ... “cái gì cũng làm ta khó chịu”. Theo Buy-phông, chó sói quả là loài vật đáng ghét “lúc sống thì có hại, chết rồi thì vô dụng”.

Đoạn trích của H. Ten đã vận dụng thành công biện pháp so sánh hai hình tượng cừu và chó sói trong thơ ngụ ngôn của La Phông-ten cùng với những nghiên cứu của nhà khoa học Buy-phông về hai loài vật ấy đã làm nổi bật đặc trưng của sáng tác nghệ thuật chính là sáng tạo, là nhìn sự vật, hiện tượng dưới nhiều góc độ hiện thực và nhân văn. Đồng thời H. Ten đã chỉ ra sự khác biệt giữa hai văn bản khoa học và nghệ thuật. Trong khi văn bản khoa học tập trung nghiên cứu về đặc điểm, tính chất tự nhiên của sự vật thì văn bản nghệ thuật lại đào sâu khai thác tâm hồn của từng nhân vật, dưới cái nhìn phong phú, đa chiều của người viết.

Đoạn trích *Chó sói và cừu trong thơ ngụ ngôn của La-phông-ten* của Hi-pô-lít Ten là một công trình nghiên cứu văn học xuất sắc. Bằng bố cục chặt chẽ, lời nghị luận sắc bén giàu sức thuyết phục tác giả đã chỉ ra cách nhìn khác nhau giữa nhà khoa học và nhà thơ về hai con vật là cừu và chó sói. Thông qua đó H. Ten muốn cho người đọc thấy được tài năng xây dựng hình tượng của La-phông-ten trong bài thơ ngụ ngôn *Chó sói và cừu*.